

- Použití se musí podrobně dokumentovat; krom indikace omezení a stanovení dohledu se mimo jiné musí výstižně zapsat důvod a účel omezení a proč nepostačovalo použít mírnější postup. Důvod nestací uvést vágně („neklid“, „nevyzpytatelný, kutivý“), ale je třeba popsat to chování, jež představuje hrozbu („naráží silně hlavou do topení, při snaze ho odvést se napřahuje, domluva i medikace bez efektu“).
- O použití musí být bez zbytečného odkladu informován zákonný zástupce nebo opatrovník, a pokud poskytovatel nezíská od pacienta či zástupce dodatečný souhlas a nejde o pacienta v nedobrovolné hospitalizaci, pak do 24 hodin také soud⁷.

Na otázku jak omezení použít, je třeba také doplnit, že **bezpečně a důstojně**. To si typicky vyžaduje secvičený postup personálu (MZ doporučuje školení alespoň jednou ročně), možnost přivolat si rychle posily, bezpečné a šetrné pomůcky a soukromí pro pacienta v omezení. Personál má být pacientovi v omezení nablízku, aby se necítil opuštěn a také aby mohl vykonat potřebu. Souvisí

i zákonná povinnost poskytovatele zajistit, aby byl pacient srozumitelně informovat o důvodech použití omezovacího prostředku, což se doporučuje (MZ i doporučené postupy) provádět ve formě terapeutického rozhovoru, který umožní oběma stranám nepříjemnou událost zpracovat.

Z uvedených zásad, z práva pacienta na poskytování zdravotních služeb v co nejméně omezujícím prostředí při zajištění kvality a bezpečí poskytovaných zdravotních služeb⁸ a z povinnosti poskytovatele poskytovat zdravotní služby na náležité odborné úrovni a vytvořit podmínky a opatření k zajištění uplatňování práv a povinností pacientů i zdravotnických pracovníků⁹ vyplývá nezbytnost přijímat řadu **opatření na úrovni poskytovatele**. Krom toho, co bylo uvedeno prve, také upravit používání omezovacích prostředků interním předpisem¹⁰ a přijímat opatření, aby omezení mohlo být skutečně až krajním opatřením (například odstraňovat v prostředí prvky, jež činí nebezpečným samostatný pohyb pacienta). Je třeba to brát vážně, protože použití omezovacího prostředku, jež nebylo

nezbytně nutné, představuje vážné porušení práv pacienta a oprávněně si žádá odškodnění, a v některých situacích i trestněprávní postih.

Při poskytování péče může být pro zajištění bezpečí pacienta nezbytně použít i další opatření, jež potenciálně nebo skutečně pacienta omezují v pohybu. Typicky **ošetřovatelské postupy k prevenci pádu** (postranice, pásy k udržení polohy vsedě). Na ty se sice nevztahují přísné pojistky podle § 39 zákona, ale pokud pacienta ve svém důsledku také omezují, mohou zasahovat do jeho práv. Proto se rovněž uplatňují zásady nezbytnosti, přiměřenosti a zodpovědnosti a je vhodné i jejich používání interně upravit. Poskytovatel by měl upravit, jaká opatření omezující pohyb může personál použít, za jakých okolností a s jakými opatřeními pro předejití poškození pacienta samotným opatřením. Aby bylo bezpečnostní opatření skutečně přiměřené, musí u konkrétního pacienta předcházet odborné zhodnocení rizika (např. pádu z lůžka, přeledení postranice) a posouzení, zda je zvažované opatření s to nebezpečí odvrátit a zda neexistují mírnější alternativy.

⁷Podle § 40 odst. 1 písm. b) zákona o zdravotních službách.

⁸Ustanovení § 28 odst. 3 písm. k) zákona o zdravotních službách.

⁹Ustanovení § 45 odst. 1 zákona o zdravotních službách.

¹⁰Vyžaduje to doporučení MZ a je to také opatření k předcházení trestné činnosti, jež poskytovatele jako právnickou osobu může zprostit trestní odpovědnosti, ve smyslu § 8 odst. 2 písm. b) zákona č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim.

NEUROLOGIE PRO PRAXI VYHLAŠUJE SOUTĚŽ NA ROK 2023

CENA ARNOLDA PICKA

za nejlepší sdělení z praxe
publikované v časopise
Neurologie pro praxi

Redakční rada časopisu Neurologie pro praxi vyhlásila soutěž o nejlepší prakticky orientovanou práci nebo příspěvek z praxe (kazuistiku, videokazuistiku) publikovaný v roce 2023 na stránkách časopisu Neurologie pro praxi.

Všechny práce publikované v časopise Neurologie pro praxi v roce 2023 budou do soutěže zahrnuty automaticky.

Práce vyhodnotí redakční rada, která tajným hlasováním rozhodne o vítězné publikaci.